

LUKÁŠ VASILEK

Nesmíte se nechat unést svým egem a přepálenými emocemi. V takhle složitých skladbách to pak nefunguje.

Foto: Petra Hajska

Martinů Voices jako hold Bohuslavu Martinů

TEXT: ALENA SOJKOVÁ

Lukáš Vasilek je od roku 2007 hlavním sbormistrem Pražského filharmonického sboru, který přivedl k mnoha oceněním. Velkou váhu mají pravidelná pozvání sboru na operní festival v Bregenz a vystoupení s nejlepšími orchestry a dirigenty. Práce ve filharmonickém sboru ho přivedla k myšlence dát dohromady komorní ansámbl, který by se věnoval odlišnému repertoáru než velký sbor. Jeho nápad došel naplnění v roce 2010, kdy založil Martinů Voices.

Martinů Voices, foto: Jakub Cabalka (Puf Creatif)

Proč jste se rozhodl založit komorní sbor o třinácti členech?

Chtěl jsem si tím tehdy trochu vykompenzovat práci s velkým sborem a postrádal jsem i nějaký širší vhlad do komorního sborového repertoáru, který je odlišný. S PFS mohu samozřejmě dělat i komorní skladby, ať už ve velkém, nebo menším obsazení, ale přece jen to neobsáhne všechno. Navíc v té době bylo kolem mě několik lidí, kteří měli chuť se do toho se mnou pustit. Tím to celé začalo.

Z koho jste sbor skládal?

Byli to členové různých pražských těles, zpěváci na volné noze a pochopitelně i někteří členové PFS. V průběhu patnáctileté existence Martinů Voices došlo k obměně obsazení. Je to celkem přirozené, protože zejména zkoušení velkých projektů zabírá spoustu času, bývá

to velmi intenzivní... a ne každý měl v určité životní etapě dostatek času a sil na takovou práci. Jádro sboru ale v podstatě zůstává pořád stejné.

Zpěváci Martinů Voices musí být všestranní. Sbor se věnuje romantické i soudobé hudbě, občas zabrousí i do staré muziky.

Uvedu na pravou míru tu starou hudbu. Tu děláme opravdu jen okrajově, protože jsou u nás soubory, které se na toto období specializují, a proto jsou v jeho interpretaci lepší. Přestože se náš zvuk těmto ansámbly podobá, a ke staré hudbě se proto hodí, není to naše hlavní portfolio. Ale ano, členové Martinů Voices jsou velmi všestranní, schopní zpívat i starou hudbu.

V roce 2014 jste vydali s kladným kritickým ohlasem CD Testamentum obsahující

sborovou tvorbu Jana Nováka. Proč jste si jako nahrávací debut vybrali právě tohoto skladatele?

Hlavním důvodem bylo, že je to dobrá hudba, která se často neprovádí. Navíc některé věci na CD nikdy předtím nebyly nahrány, proto jsme chtěli tuto mezeru vyplnit. Na prvním místě ale opravdu stálo to, že je to skvělá hudba, byť opomíjená. A ta opomíjenost vychází částečně z její obtížnosti – člověk musí mít chuť a schopnosti se do toho pustit.

Když zakládáte sbor, máte už předem vytvořenou zvukovou představu, jak by měl znít? Hledáte podle ní jednotlivé hlasy?

Moc často sbor nezakládám... Nicméně v tomto malém obsazení opravdu záleží na každém zpěvákovi. Hlasové nastavení jednotlivců už tolik neovlivníte, protože máte k dispozici hotové pěvce s velkou

praxí. Je to spíš hledání hlasů, které spolu souzní. Vytvoření takové kompatibility je ale velká alchymie.

Lidský hlas, podle mnohých muzikantů nejdokonalejší hudební nástroj, má schopnost posluchače silně citově zasáhnout. Vnímáte na koncertech tuto odezvu?

Ano, ale nejdřív musí k tomu „zásahu“ dojít na naší straně. Publikum samo o sobě nic nezmůže. To, aby vznikla energie, která vás katapultuje ze sedadla, záleží v první řadě na interpretech. Když

opravdu hodně, takže se to přímo nabízí.

Bohuslav Martinů vás provází od začátku, určitým vyústěním vaší interpretace byla nahrávka jeho *Madrigalů* v roce 2018 u Supraphonu. Pět z nich uvedete i v této sezoně na březnovém koncertě Českého spolku pro komorní hudbu, kde zazní také jeho kantáta *Mikeš z hor*. Neuslyší posluchači Martinů dvou tváří?

pohled je jediný správný. K interpretaci Martinů existují různé přístupy sbormistrů i dirigentů a já rád pozoruji, co z jeho hudby dokážou vykresat, a naprosto to respektuji.

Martinů Voices mají za sebou i operní zkušenost...

Účinkovali jsme v koncertním provedení opery Bohuslava Martinů *Čím lidé žijí* s Českou filharmonií a v roce 2018 vznikla i nádherná televizní inscenace v režii Jiřího Nekvasila. Je vážně povedená po hudební, inscenační i vizuální stránce.

Martinů Voices, foto: Jakub Cabalka (Puf Creatif)

V tomto malém obsazení opravdu záleží na každém zpěvákovi. Je to spíš hledání hlasů, které spolu souzní. Vytvoření takové kompatibility je ale velká alchymie.

je skladba dokonale nazkoušená a interpreti v ní jsou ponoření, pak posluchači neřeší její obtížnost, protože je to jako celek strhne.

Proč název souboru Martinů Voices? Chtěl jste vy osobně zdůraznit jméno tohoto českého skladatele?

Na názvu jsme se shodli kolektivně, protože Bohuslava Martinů máme rádi. Navíc on toho pro komorní sbor napsal

Trochu ano. A my to ještě podpoříme tím, že se na *Mikeše* početně posílíme. Takže máte pravdu, posluchači uslyší Martinů dvou tváří.

Co vás na hudbě Martinů nejvíce přitahuje?

Řekl bych, že ho mám pod kůží. Tím vůbec nechci říct, že mám recept na interpretaci jeho hudby. Snažím se ji ale dělat nejlíp, jak umím a jak čtu jeho partitury. Opravdu to ale nemyslím tak, že můj

Jak důležitá je pro menší pěvecký sbor vizuální stránka, zahrnující oblečení, uchopení prostoru, choreografii, světelný design? Hrají tyto věci u menšího sboru větší roli než u velkého s početným obsazením?

Asi ano, už jen z podstaty, že se díváte na menší počet lidí. Není to stěna osmdesáti zpěváků, ale máte před sebou tři náct individualit. Věci, o kterých mluvíte,

zásadní roli nehrají, ale je dobré to mít vychytané.

Ze současných autorů pro vás píše i Jiří Gemrot, jehož skladba zazní i na zmíněném březnovém koncertě ČSKH. O jakou kompozici jde?

Je to kantáta na texty Miroslava Bureše, která před lety v našem podání zazněla na Smetanově Litomyšli. Byl to dlouho nepovšimnutý text, o jehož zhudebnění Bohuslav Martinů uvažoval.

Je text inspirací pro

po textech, které jsou extrémně kvalitní. Někdy musíte velmi přemýšlet o významu veršů, protože ta poezie je velmi složitá a není pokaždé snadné ji porozumět. Britten byl geniální a všechno měl důkladně promyšlené.

Když mluvíme o Benjaminu Brittenovi, nelze vynechat vaše nastudování jeho *Válečného rekviem*. V něm jste vedle své sbormistrovské erudice exceloval jako dirigent. To byla vaše první dirigentská práce

To, aby vznikla energie, která vás katapultuje ze sedadla, záleží v první řadě na interpretech.

stát průvodcem všech interpretů a bezpečně je provést všemi složitostmi té skladby. Nesmíte se nechat unést svým egem a přepálenými emocemi. V takhle složitých skladbách to pak nefunguje.

Foto: Petr Chodura

Silný obsažný text hudbu povznáší. Když je text slaboučký, pochybujete o tom, proč vlastně tu skladbu uvádíte.

sbor? Podněcuje ho k mimořádnému výkonu?

Rozhodně. Silný obsažný text hudbu povznáší. Když je text slaboučký, pochybujete o tom, proč vlastně tu skladbu uvádíte. A ne vždycky je hudba tak dokonalá, že slabý text přebije.

Odhlédneme od nízké kvality textu, protože to se tvorby Benjaminu Brittena netýká, zato lze v souvislosti s ním mluvit o špičkovém hudebním ztvárnění. Pro Martinů Voices je Benjamin Britten důležitým autorem, dokonce jste jeho tři zásadní sborová díla *Te Deum in C*, *A Ceremony of Carols* a *Hymn to St Cecilia* vloni vydali u Animal Music pod názvem *Britten*. Je tento anglický skladatel „vaším“ skladatelem?

Určitě je. Jeho hudba má hloubku, oslovuje mě. Máte pravdu, že Britten sahal

s tak velkým aparátem, který zahrnuje sólisty, dva sbory a velké orchestrální obsazení?

V takhle velkém obsazení ano. Ale měl jsem i dřívější zkušenosti s dirigováním vokálně-instrumentálních skladeb. Nicméně *Válečné rekviem* bylo takovým prvním vyvrcholením mých dirigentských aktivit.

Jaké potřebujete dovednosti, když stojíte zároveň před sborem, orchestrem a sólisty?

Musíte ovládat řemeslo a dokonale znát partituru. Když se projekt začne zkoušet, už není čas něco vymýšlet a domýšlet.

Silný dojem vzbudila i Honeggerova *Jana z Arku*, kterou jste nastudoval a se všemi účinkujícími provedl s takovou profesionalitou a emocionální silou, že se Petr Ostrouchov, majitel Animal Music, po prvním provedení rozhodl živý záznam zaznamenat na CD.

Nehleďte v tom nic záračného. Je to otázka řemesla, zkušeností a koncentrace. A taky ochoty věnovat tomu hodně času a opravdu se to naučit. Musíte se

Nepohráváte si s myšlenkou společného koncertu Martinů Voices s podobným zahraničním ansámblem? Na Dvořákově Praze v roce 2016 jste vystoupili se slavnými Tallis Scholars.

Nebráním se tomu. Pokud s takovým nápadem přijde pořadatel, což se před lety stalo na Dvořákově Praze, neodmítnu ho.

Je rozdíl mezi vedením velkého sboru, jako je PFS, a komorního sboru jako Martinů Voices?

Určitě je, ale záleží na repertoáru. Pokud s PFS připravuji kantáty nebo oratoria, které se pak budou provádět s orchestrem, je to úplně jiná práce, než když s Martinů Voices připravuji komorní koncert a cappella. U velkého tělesa musíte mít promyšlené všechny detaily tak, aby odpovídaly velkému zvuku. Stejná skladba provedená v komorním, nebo ve velkém obsazení vyznívá pokaždé jinak. Velké těleso nemůže dosáhnout takové drobnokresby jako to malé, naopak malý ansámbl nikdy nevytvoří takový tah frází jako velký sbor. Je v tom rozdíl a musí se s ním počítat. ●